

Farväl Bafana

Den sydafrikanske frihetskämpen och presidenten Nelson Mandelas liv och öde skildras genom hans övervakares, James Gregory i en film av Bille August. En film om civillurage och ett centralt kapitel i Afrikas frigörelse från kolonialism och rasförtryck.

Rekommenderad för gymnasiet

EN FILMHANDLEDNING AV
LOUISE LAGERSTRÖM

Handling

Sydafrika 1968.

James Gregory är, tillsammans med sin fru Gloria och deras två barn, på väg för att arbeta som fängsvaktare på Robben Island, den beryktade fängelseön där svarta motståndare till landets vita minoritetsregering hålls isolerade. Nelson Mandela, ANC:s ledare, är en av de mest rigoröst bevakade fångarna.

Familjen installeras i radhusliknande personalbostäder. Och Gloria som är hårfrisörska socialiserar sig snabbt med de lite förnämre och snobbigare officersfruarna och får näring till drömmarna om att maken skall befordras.

Möjligheterna verkar finnas. James som vuxit upp på en farm i Transkei och behärskar språket xhosa erbjuds genast att ansvara för censuren av bland annat Mandelas

post och övervakningen av hans besök. Han lyder direkt under säkerhetsbyrån i Pretoria.

Till en början går James med nit in för sitt uppdrag ivrigt påhejad av Gloria. Tillsammans med en kollega saxar James internernas brev vid minsta antydning till politiskt innehåll och när Mandelas fru Winnie kommer på besök avbryter han direkt deras samtal när de kommer in på "politik". Det vill säga allt som kan ha att göra med deras kamp. När hon senare grips vid återkomsten till Johannesburg, ser han till att ett tidningsurklipp om nyheten hamnar i Mandelas cell. Allt för att demoralisera honom.

Minsta misstanke om att Mandela eller någon annan av de hårdbevakade ANC-fångarna försöker planera aktioner utanför fängelset föranleder ett telefonsamtal till hans kontakt, major Piet Jordaan. Flera av hans rapporter visar sig få ödesdigra konsekvenser för de inblandade.

En vändpunkt kommer då James vidarebefordrar informationen att Mandelas son skaffat bil och körkort och denne kort därpå omkommer i en bilolycka. James ställer sig frågan om det verkligen var en olyckshändelse. Även om han inte låter Mandela få närvara vid begravningen börjar en ny insikt och förståelse väckas inom honom.

Mandela frågar om han egentligen läst deras Frihetsdeklaration. Vid ett besök i Kapstaden besöker han i hemlighet biblioteket där han bluffar till sig en kopia av den bannlysta deklarationen och tar den med sig. Forsiktigt börjar han diskutera innehåll med Mandela och börjar inse att kraven till största delen handlar om tämligen all-

männanskliga rättvisefrågor.

Befälen antyder att James umgänge med Mandela inte är helt hälsosamt men befördrar honom trots allt till fanjunkare. När han smugglar ut en chokladbit i julklapp till Winnie från Mandela anser man att han gått för långt och han bestraffas med nattskiftsarbete. Även om Jordaan är mycket nöjd med James rapportering som inneburit att flera "terrorister" kunnat likvideras, befarar han att James börjar tappa stinet.

Efter "chokladincidenten" anländer ett nytt hårdare befäl till ön och James känner sig allt mer obekvämt. Ett slagsmål på puben, där han hånats för att vara "kafferälskare", gör att han tar beslutet att begära förflyttning. Samtidigt erbjuds Mandela att få lämna ön och leva med sin familj om han villkorlös går med på att ANC lägger ner vapnen. Mandela vägrar.

Även Pretoria vägrar att släppa James eftersom han blivit en nyckelperson i bevakningen av Mandela och James tar det drastiska beslutet att begära avsked. De överordnade ger till slut efter för hans krav och förflyttar honom till ett fängelse i Pretoria varifrån han skall sköta censorjobbet på distans.

April 1982.

Sydafrika lider allvarligt av omvärldens ekonomiska sanktioner och man inser att man måste göra något synbart för att förändra Mandelas situation. En general från underrettelsetjänsten meddelar James att han utsetts att ansvara för Mandela och fyra medfångar när de förflyttas till en något mer anständig tillvaro i Polismoorfängelset. En motspänstig Gloria känner att familjens tillvaro blir alltmer rotlös men går ändå med på att följa med James som drivs av att vilja vara delaktig i de historiska omvälvningarna.

Men historieskrivandet går långsamt. Oroligheterna i Soweto fortsätter medan president PW Botha gör halvhjärtade försök till förlikning men kraven på mer eller mindre villkorlös kapitulation avslås av ANC.

Inne på fängelset konstaterar Mandela uppgivet att han väntat tjugo år på fredssamtal men att de vita aldrig kommer att vilja släppa makten.

Som en PR-gest tillåts Mandela träffa sin familj utan skiljande glas eller galler. De styrande tänker åtminstone ge sken av att Mandela får upprätthålla en viss kontakt med omvärlden. Än en gång flyttas han. Nu till en avlägset naturskönt belägen villa med mer hemlika förhållanden.

1988.

Demokratiseringsprocessen går långsamt och Mandela vägrar att sätta sig vid förhandlingsbordet innan man godkänt principen om fria och rättvisa val. James familj utsätts för hot och trakasserier från vita extemister och när sonen Brent dör i en bilolycka börjar James tro att Gud nu straffar honom för hans handlingar. Mandela blir en tröstande samtalspartner och de två talar för första gången om omständigheterna kring Mandelas sons död.

Efter att FW deKlerk tagit över presidentposten blir ordentliga överläggningar med Mandela möjliga. Inför ett enormt internationellt pressuppbåd frigges Nelson Man-

del 1990 efter tjugosju år i fängelse. Fyra år senare blir han Sydafrikas förste demokratiskt valde president.

James får till sist sin efterlängttade befördran till löjtnant.

Apartheid - en historisk överblick

I spåren av det traumatiska boerkriget försökte den vita minoriteten i början av 1900-talet att hitta ett system för att minska motsättningarna bland de vita och förhindra att den afrikanska befolkningen ökade sitt politiska inflytande och sitt jordinnehav. I och med den ökande industrialiseringen upplevde man den växande svarta befolkningen i städerna som ett hot. 1912 bildades ANC (African National Front) som snabbt blev ett kraftfullt politiskt instrument med sina (ickevålds) massaktioner, gruvstrejker etc.

I valet 1948 vann Nationalistpartiet regeringsmakten med sitt apartheidprogram som gick ut på förbud mot blandäktenskap, bostadssegregation, helt delat skolväsen (med lägre kvalitet för afrikaner). Färgade (av s k blandras) förlorade rätten att rösta. De svarta hade sedan tidigare ingen rösträtt. ANC svarade med fortsatta ickevåldsaktioner men efter Sharpeville-massakern 1960 övergick man även till väpnad kamp. Den internationella opinionen mot systemet blev snabbt omfattande och i synnerhet Storbritanniens kritik ledde till att Sydafrika lämnade Samväldet 1961.

Det internationella trycket ökade under 60-talet men apartheidsystemet utvecklades och en rad "bantustans", s k hemländer, inrättades där man tänkte sig att den svarta befolkningen skulle leva sitt gamla "stamliv". Man försökte också göra etniska motsättningar för att skapa splittring bland den svarta befolkningen.

Det internationella trycket ökade dock ytterligare med en rad sanktioner och ekonomiska bojkotter och Soweto-massakern på skolbarn 1976 isolerade Sydafrika nästan helt. Samtidigt växte den interna vita oppositionen mot regimen.

När FW de Klerck blev premiärminister 1989 inleddes den politiska process som resulterade i Mandelas frigivning och landets omvandling till en fullvärdig demokrati.

- Det är bara sjutton år sedan apartheid upphörde. Efterverkningarna har inte varit enkla. Förändring tar tid, som filmens personer väl fick erfara. Trots en fungerande demokrati har Sydafrika en rad sociala orättvisor och problem, fattigdom, kriminalitet och AIDS, för att nämna några. För att läka en del av såren men också för att lära av misstagen inrättades s k sanningskommissioner. Ta gärna reda på mer om landet av idag. Hur kan livet te sig för vanliga människor?

Apartheid - rädsla och indoktrinering

Apartheidsystemets grepp om medborgarna anslås i filmens upptakt i samtalet mellan familjemedlemmarna på båten. Sonen Brent frågar om det bara finns svarta fångar på ön och James svarar att man inte blandar svarta och vita. En realitet sedan urminnes tider eller som föräldrarna förklarar; en av Gud instiftad naturlag.

Förmågan att upprätthålla och underblåsa rädslan för det okända var en bidragande orsaken till att klyftan mel-

lan svarta och vita vidmakthölls. Apartheid förutsatte total segregation, med de svarta till största delen förpassade till egna områden.

De vita barnen växte upp med å ena sidan en förnekelse av rådande förhållanden, å andra sidan skrämselfscenarier uppiskade av vuxna som likt Gloria har en fixbild av de svarta som mordlystna terrorister som vill döda alla vita och ta deras egendom. Internerna på ön, i den mån de förekom i medierna, demoniserades, utan någon som helst motbild.

Vid två tillfällen ser barnen hur de svarta behandlas. På ön ser de bundna fångar misshandlas och pryglas av vakterna och vid en incident under ett besök i Kapstaden blir de vittne till polisens övergrepp på några papperslösa svarta på gatan. De åser chockade hur ett spädbarn faller ur händerna på sin mamma som sedan misshandlas och förs bort. Händelsen skakar James dotter Natasha som frågar sig hur man kan ta en baby från sin mor och varför de själva inte behöver kunna visa upp pass. James förklarar det med att de helt enkelt är vita medan Gloria än en gång försöker rättfärdiga orättvisan med att beskriva det som Guds vilja.

"Sparven lever inte med svanen, gåsen ej med ankan och kon ej med hjorten." Glorias förklaring grundar sig på en faktisk uppfattning bland en stor del av den vita befolkningen under den här tiden. En förklaring som idag ter sig brottsligt naiv, som undviker frågans komplexitet, som omöjliggör ifrågasättande och fråntar den enskildes ansvar. Ändå blir den en effektiv bevekelsegrund när en ny generation skall indoktrineras.

- Hur ser ni på barnens reaktioner i filmen? Man brukar säga att barn är toleranta och James egen uppväxt bevisar att hudfärgen knappast är ett hinder när barn söker vänner. Barn är också formbara och föräldrar och vuxenvärlden runt omkring påverkar starkt vilka värderingar de kommer bära med sig i livet. Fundera över vilket ansvar vuxna har att bli goda förebilder. Hur påverkar man sina barn, genom skrämself, uppmuntran eller lyhörddhet?

Vi är i krig; säger Gloria. Apropå de vitas rätt att försvara sina intressen gentemot de svarta. En kommentar som genljuder än idag när man hör den amerikanske presidentens retorik angående islamsk fundamentalism och terrorism. Man kan till och med se paralleller mellan Robben Island och dagens Guantánamo. På sättet en nation försöker vinna ett "krig" genom fängslande av potentiella terrorister, och hur man försöker berättiga detta för hemmapinionen.

- Fundera över om vi människor ofta, idag såväl som genom historien, egentligen föredrar enkla lösningar till komplexa skeenden. I Sydafrika förde generation efter generation vidare cementerade fördomar och åsikter. Samtidigt är barn till en början oskrivna blad och i filmen reagerar de också instinktivt för de orättvisor de ser. Kan vi hitta motsvarigheter i vårt eget samhälle om liknande generaliseringar av folkgrupper? Hur kan vi överbygga okunskap och rädslor för att såna strömningar inte skall få fäste?

Apartheid - okunskap

James erkänner för Mandela att han inte har läst ANC:s Frihetsdeklaration. Men han tror sig ändå veta att de företräder kommunistiska åsikter och att de bara är ute efter att själva överta landets egendom. James kollega på censurkontoret delar dessa värderingar.

Då frihetsdeklarationen är en bannlyst skrift är det inte så underligt att James och andra vita inte kände till dess innehåll. Istället för samråd ville myndigheterna öka klyftan mellan svarta och vita och såg till att spä på motsättningarna. Ett medel var också att medierna förteg all rapportering om ANC, förutom beskrivningar av olika terrorått. Något som förklarar varför James inte ens vet hur Nelson Mandela ser ut första gången de skall ses.

- I alla diktaturer är det fria ordet ett stort hot mot den rådande ordningen. Journalister och publicister blir också ofta de första offren när klimatet hårdnar, liksom universitetet ofta är en grogrund för opposition. I dagens Kina

är t ex internet ett stort hot mot regimen och man vidtar sofistikerade åtgärder för att förhindra fri informationsinhämtning. Diskutera vidare vad yttrandefrihet, utbildning och kunskap betyder för demokratin. Försök att hitta fler orsaker till att diktaturer ser fria medier och en fri utbildning som hot mot sin existens.

- Att James son Brent väljer att läsa vidare och tar en examen blir i detta avseende också en symbolisk bild av att Sydafrika långsamt försöker att lämna sitt mörka förflutna och bli ett modernt demokratiskt land. Diskutera vidare symboliken i detta.

Apartheid - hierarki

Härska genom söndrig. Sydafrikas historia sedan kolonialtiden handlar om kampen mellan koloniserare och ursprungsbefolkning men också koloniserare emellan. Efter att apartheidlagarna stadgades låg det i regimen intresse att vidmakthålla den rådande ordningen till varje pris.

- Konflikter mellan folkgrupper kan ibland vara förutsättningen för att en tredje part skall kunna dra fördelar av situationen. Åtskillnaden mellan grupper med olika hudfärg i Sydafrika gynnade regimen. Konflikten mellan katoliker och protestanter var ett av fundamenten i ett fortsatt brittiskt styre på Nordirland. Motsättningarna mellan judar och araber är ett konstant alibi för israeliska maktsträvanden. Stammotsättningar i Afrika har utnyttjats av koloniserare i alla tider och nationalistiska rörelser på Balkan underblåste etniska skiljelinjer. Historien och nutiden är full av exempel på polarisering mellan folk beroende på religion, ras eller andra bevakelsegrunder och det finns alltid både vinnare och förlorare. Diskutera hur man skall kunna bryta mönster som dessa. Läs mer

om hur apartheidregimen använde sig av etniska motsättningar för att behålla makten. Vad skulle en större lojalitet mellan utsatta grupper kunna ha gjort för att förändra maktbalansen?

Indelningen av människor var dock mer sofistikerad än bara mellan svarta och vita. Man klassificerade vissa som coloured, d v s blandras, indier hade en egen ställning men ursprungsbefolkningen var de som var längst ner på samhällsskalan och uppskattades möjligen i egenskap av arbetare i diamantgruvorna eller olika varianter av tjänstefolk.

Men motsättningarna i Sydafrika handlade inte bara om hudfärg. James med familj tillhör arbetarklassen och är i och med sin befattning inom fängelsevärlden själv en slags fånge i systemet. Som Gloria påpekar är hela familjen beroende av hans anställning och den pension den så småningom kommer att generera. Som lågutbildad äger han inte själv makten att förändra sin situation. Enda hoppet står till en militär karriär. Att en fångvaktares son till sist tar en universitetsexamen ses t o m under 80-talet närmast som en sensation.

- Fundera över maktkonstruktionen i apartheid och hur systemet på flera plan lyckas hålla befolkningen, både svarta och vita, i ett konstant grepp. Hur spelar klassperspektivet in? Vad kan en regim tjäna på att odla motsättningar och att stora grupper är splittrade?

Fenomenet med en särskild ö där fångar och vaktare skall leva tillsammans (i olika skikt) och diskrepansen mellan fångarnas tillvaro och de i detta sammanhanget mer eller mindre privilegierade vita blir i filmen också ett slags mikrokosmos över apartheids Sydafrika. Hur en "vit" värld av sociala grillpartyn, rugby och pubar kontrasterar

mot stenbrottets slavtillvaro för de svarta fångarna.

Apartheid handlade om extremt ojämn maktfördelning mellan svarta och vita. En liten del av befolkningen hade det fullständiga inflytandet över landets styre. Hur makten skulle fördelas var självfallet också en av de springande punkterna i motståndet mot regimen. Mandela och ANC krävde givetvis rösträtt för den svarta befolkningen. Och vidare att landets alla rikedomar skulle ägas av folket, d v s hela folket.

- Allt de vita vill ha är makt säger Mandela. Ni också, svarar James. Mandela kontrar med att när man berövas sin frihet blir makt det enda sättet att återvinna den. "Vad är makt? Rikedomar, jord, kunskap? Fundera kring maktförhållanden och maktmissbruk. Diskutera olika system att dela makt?"

James - en människa under påverkan

Farväl Bafana skildrar en människas förvandling, uppvaknande och ifrågasättande av en rådande struktur. Vid sin ankomst till ön är han övertygad om att Mandela är en terrorist som borde ha fått galgen istället för att kostas på en fängelsevistelse. Som statligt anställd har han en viss trygghet samtidigt som han måste tjäna sitt land och inte visa några sympatier för sin berömde fånge.

Han går också ut hårt. Trots sin relativt sett låga befattning befinner han sig hierarkiskt långt över fångarna. I skydd av sin uniform statuerar han exempel och låter dem veta sin plats. Detta gäller även Mandela som abrupt avbryts i samtalet med sin fru. James kunskaper i xhosi, blir en resurs för fängelset vilket ökar hans status.

Inledningsvis framstår han som en övertygad rasist med respekt för sina överordnade och ointresserad av att ifrågasätta rådande hierarkier. Mötet med Mandela kommer att förändra honom. Förändringen sker gradvis och beror givetvis på att han lär känna personen Mandela.

Men den verkliga vändpunkten blir Mandelas sons död. James identifierar sig inte bara som far, han fruktar och anar också att hans rapportering till underrättelsebyrå resulterade i "olyckan", något som ger honom samvetsqual. Han inser att hans handlingar faktiskt får conse-

kvenser. Det är i samband med detta som han läser ANC:s frihetsdeklaration första gången.

Militären lockar dock med möjlighet till befördran. Några stjärnor till på skjortan kan te sig mer lockande än att ifrågasätta apartheid.

- James position bygger på lojalitet mot regimen i utbyte mot trygghet. I rollen som Mandelas fångvaktare kommer han att hamna i en närmast livegen situation, till exempel när han nekats förflyttning. Han är i någon mening själv en av fångarna på Robben Island. Fundera över vilka möjligheter han egentligen har att följa sin egen övertygelse. Och vad detta beslut så småningom kostar honom.

- Hur förändras James inställning under hans tid som Mandelas fångvaktare? Vilka särskilda händelser gör avtryck och blir avgörande? Hur ser de världar ut som han tidigare inte haft insyn i? Den vita officersvärlden kontra de svartas värld.

Minnet av Bafana

Umgänget med Mandela får James att minnas barndomsvännen Bafana ("bästa pojkvän" på xhosi). Den svarte pojke han lekte med som barn. I deras sorgfria tillvaro fanns bara glädjen i de gemensamma lekarna och hudfärgen var inget hinder.

- När de skildes fick James en talisman till beskydd, en liten kaninsvans. I filmens slut ger han den vidare till Mandela. Han säger att den skyddat honom väl men att det nu är Mandela som behöver den. Fundera över den symboliska betydelsen av detta. Kan man se gåvan som något som visar att alla Sydafrikaner, oavsett bakgrund, delar samma rötter? En slags försoningsgest i allra vidaste mening.

Att ha vuxit upp tillsammans med svarta är dock ingen större merit i fångvaktarkollektivet och initialt undviker James att tala om den perioden i livet och besvärar när frun och grannarna fnittrande påpekar att han kramar om den "lilla niggern" på ett foto i ett gammalt album. Den kampsport med stavar som han och Bafana brukade utöva blir

dock en ingång till Mandelas hjärta när de långt senare har en liten "uppvising" på fängelsets gård.

- Barndomsminnena gör sig påmind och vi förstår att denna period, även om James förtränger det, har gjort honom till en annan människa kollegorna på Robben Island. Han har haft en vän på andra sidan. En av "fienderna". Hans medmänsklighet blir en allvarlig svaghet och det behövs bara att han tar en svart det minsta i försvar för att kallas "kafferälskare" Kan det vara detta som gjorde honom till den ende av fångvaktarna på Robben Island som aldrig blev anmäld av fångarna? Fundera vidare över vad minnet av Bafana betyder i mötet med Mandela? När det rasistiska trycket är så grundmurat som under apartheid, är det kanske i detta som James finner styrkan att protestera?

Bilden av Mandela

Mandela må vara fånge på Robben Island. Men till skillnad från James är han välutbildad, välartikulerad och en principfast man beredd att dö för sina ideal. Detta gör intryck på James som lyssnar till Mandelas uppmaning att låta barnen utbilda sig. Det finns en dragningskraft i Mandelas uppenbarelse som gör intryck på James. Även om han försöker avsäga sig fångvaktarjobbet finns det något som håller honom kvar.

- *Farväl Bafana* är en film om hur kraftfältet av en personlighet som Mandela påverkar en människa som hamnar i hans väg. Mandela framstår som en okuvlig övermänniska med en gigantisk inre trygghet, moralisk styrka och övertygelse. Det är väl också rimligt att tro att det krävs mycket speciella egenskaper för att inte knäckas under sådana förhållanden. Men Mandela blir aldrig mer än en, om än god, hjältekliché i filmen. Föga mer nyanserad än den gängse mediala bilden? Försök leta upp äldre beskrivningar av hur Mandela skildras i media.

- James får i uppdrag att vara fängelsets spegel mot Mandelas själ (om han har någon som de övriga "pliktarna" säger). De stora insikterna kommer just då denna själ speglas i James egen. När han börjar se en medmänniska och like i sin fånge rämnar snart hans mur och det gemensamma, inte minst förlusten av en son, överträffar skillnaderna. Fundera över hur avgörande förmågan att se till likheterna, åtminstone grundläggande mänskliga, blir för att förståelse skall bli naturlig. Diskutera hur styrkeförhållandena beskrivs mellan James och Mandela. Upplever ni att Mandela beskrivs som ett offer? Finns det någonstans i filmen där han visar svaghet?

Det personliga perspektivet

Farväl Bafana bygger på James Gregorys självbiografiska bok och filmen är strikt berättad ur hans perspektiv. Det finns olika versioner av vad Mandela anser om sin fångvaktares historia. Vissa källor menar att han skall ha sagt att Gregory hade en livlig fantasi medan andra låter göra gällande att Mandela inte alls har tagit avstånd utan påpekat att det är klart att Gregory lärde känna honom; han läste ju och censurerade alla brev i över tjugo år.

Oavsett autenticiteten i Gregorys historia blir Farväl Bafana ett personligt öde mot bakgrund av storpolitiska skeenden och sociala förändringar i Sydafrika under flera decennier. Genom en mans ögon skildras apartheids vardagliga villkor och i hans utveckling speglas en förändring av övergripande attityder. En skärva nutidshistoria nedtagen på en personlig, överskådlig och begriplig nivå.

- Fundera över hur denna filmatisering arbetat med det personliga perspektivet. Den vite mannens, fångvaktarens eller betraktarens.

Lyckas filmen behålla den vinkeln genom hela historien? Finns det en fördel med att skildra sakernas tillstånd på detta sätt? En person som symbol för ett system, en annan för dess motsats.

- De större omvälvningar som sker belyses t ex i tevebilder eller att någon refererar till saker, som Sharpeville eller Sowetomassakern. Fundera över detta sätt att berätta om stora skeenden. Missar man något? Ger det en bättre insikt? Blir det komplexa alltför förenklat eller tvärtom begripligt.

- Gregory, nämner, när han åter kallas in för att bevaka Mandela i Polismoor att han vill vara delaktig när historien skrivs. Kan man misstänka honom för att vilja framhäva sig själv som oförtjänt god? Ett hjältemonument över sig själv i glansen av Mandela.

- Vad kan filmen säga oss idag? Om rasism, motsättningar och intolerans?

Produktionsuppgifter

2007 Tyskland, Sydafrika, Belgien, Frankrike, Italien.

Originaltitel: **Goodbye Bafana**

Producent: **Jean-Luc van Damme, Andro Steinborn, David Wicht**

Manus: **Greg Latter & Bille August efter James Gregorys roman**

Regi: **Bille August**

Foto: **Robert Fraisse**

Klippning: **Hervé Schneid**

Musik: **Dario Marianelli**

Scenografi: **Jonathan Hely-Hutchinson**

I rollerna

James - **Joseph Fiennes**

Nelson Mandela - **Dennis Haysbert**

Gloria - **Diane Kruger**

Pieter Jordaan - **Patrick Lyster**

Tekniska uppgifter

Speltid: **118 min**

Format: **Cinemascope**

Ljudsystem: **Dolby Digital DTS**

Censur: **Från 11 år**

Svensk premiär: **7 september 2007**

Distribution

Sandrew-Metronome, Box 5612, 114 86 Stockholm Tel 08-762 17 00, fax 08-10 38 50 www.sandmet.com

Redaktion: **Andreas Hoffsten, Barn & Ungdom, Svenska Filminstitutet, september 2007**